

Hidrometeorološke razmere in stanje vodnih zalog v Sloveniji

04. maj 2020

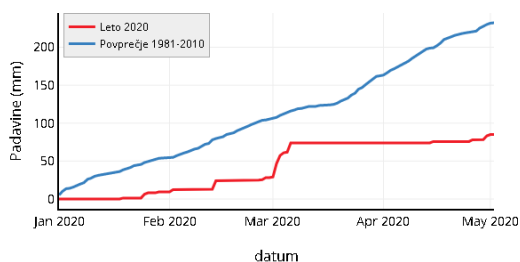
Meteorološke razmere

V večjem delu Slovenije so se sušne razmere rahlo izboljšale, razen na Obali in delu vzhodne in severovzhodne Slovenije, kjer se sušne razmere nadaljujejo.

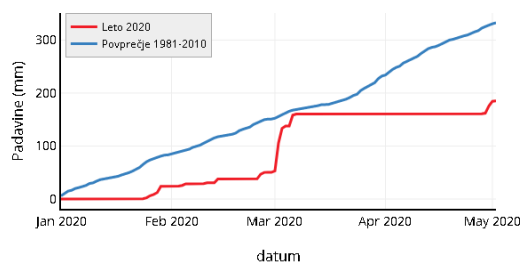
Prva četrtina leta 2020 je izjemno sušna. Od začetka marca pa do zadnjega dela aprila nikjer v Sloveniji ni bila zabeležena pomembnejša količina padavin. Bilo je sicer nekaj prehodov hladnih front, ki pa so žal povzročile le težave zaradi nizkih temperatur zraka; padavin pa je padlo le nekaj mm, na zahodu Slovenije (Obala, severna Primorska) v mesecu in pol ni padlo skoraj nič padavin. Skupna količina padavin od začetka leta do prvih dni maja izkazuje precejšen primanjkljaj, saj je padla le polovica povprečnih padavin.

Padavinski dnevi ob koncu aprila in v prvih dneh maja so prinesli največ padavin notranjski, kočevski, zgornjesavski in bovški regiji, skupno od 35 do 72 mm padavin. V osrednjem delu Slovenije, od Gorenjske pa vse do Bele krajine je deževalo v večjih padavinskih intervalih, ki so prinesli od 25 do 35 mm. Skromnejša pa je bila padavinska slika v vzhodnem delu Slovenije (do 25 mm), najslabša pa je padavinska situacija na Obali, kjer je, razen posameznih ploh, ostajalo suho.

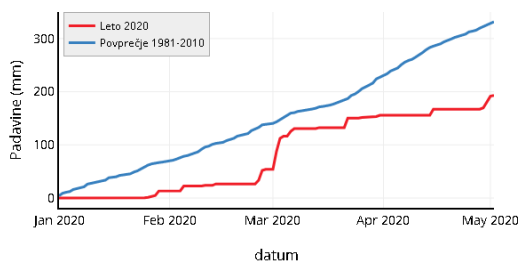
Portorož - kumulativna količina padavin

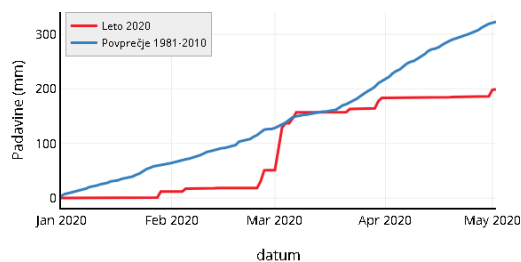
Bilje - kumulativna količina padavin

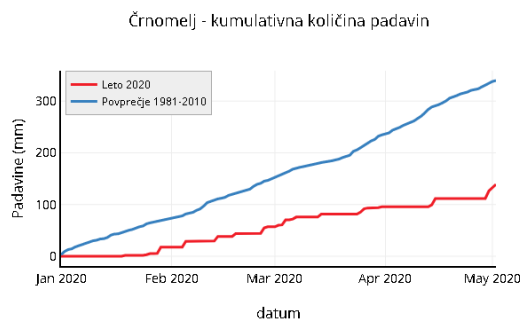
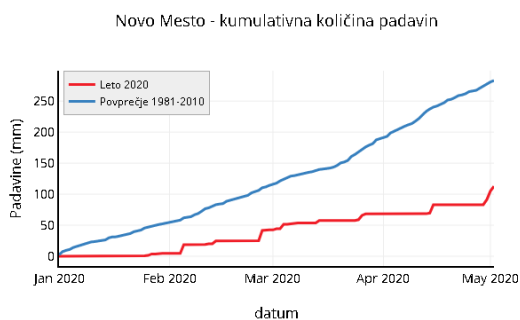
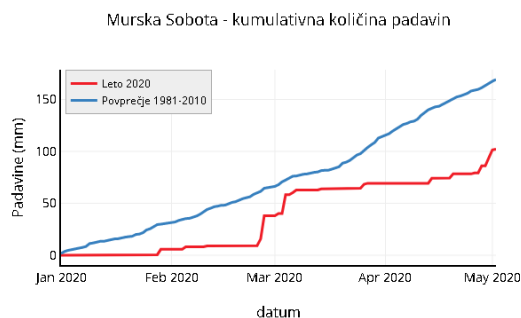
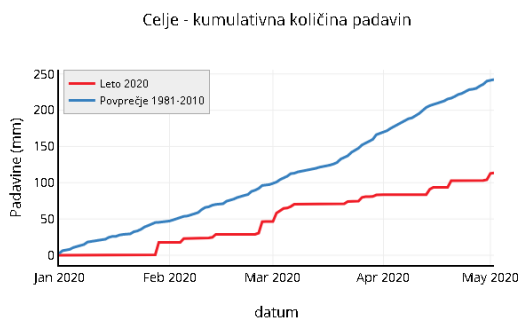

Ljubljana - kumulativna količina padavin

Lesce - kumulativna količina padavin

Kumulativna količina padavin od 1. januarja do 2. maja 2020 in primerjava z dolgoletnim povprečjem 1981-2010.

Največji primanjkljaj je zabeležen na jugu Slovenije (Obala, Bela Krajina, Dolenjska), kjer je od začetka leta padla le nekaj več tretjina običajne količine padavin. Drugod je zabeležena nekoliko več kot polovica običajne količine padavin, ponekod (Gorenjska, Notranjska) pa okoli dve tretjini. Nikjer ni zabeležene količine padavin, ki bi se približala dolgoletnemu povprečju.

Stanje vodne bilance površinskega sloja tal

Povsod tam, kjer je bila količina padavin nad 20 mm, so se v zadnjih dneh začasno izboljšale zaloge vode v površinskem sloju tal in s tem tudi vodna oskrba rastlin. Zaradi nižjih temperatura zraka se je zmanjšalo tudi izhlapevanje. Nujno potreben dež je ozelenil pokrajino in spral obilje cvetnega prahu smreke, divjega kostanja, cipresovk, oreha in večje količine iglavcev. V tem času cvetijo tudi trave (lisičji rep, boljka, stoklasa, pasja trava, latovka), vendar je cvetenje šele na začetku. Pri travah se je popravila uvelost travnih bilj, vendar sklop travne ruše še vedno ostaja redek, kar ne bo bistveno popravilo skromnega prvega odkosa, pričakuje pa se tudi slabša energijska vrednost krme. Priporočeno je, da se zaradi ohranjanja čim večje hranilne vrednosti krme in naravne biodiverzitete ta izvaja, saj zelo dobro vpliva na rast in razvoj travne ruše.

Dež je začasno popravil tudi stanje posevkov tako ozimnih žit kot jarin. Vlažna tla so primerna za setev koruze, kjer jo do zdaj še niso izvedli. Pridelava zelenjadnic na prostem še vedno zahteva dodajanje vode, razen tam, kjer je dež površine dobro namočil. Kjer tla ostajajo suha, jih je težko pripraviti za setev/sajenje. Pomemben dejavnik preprečevanja suše je ohranjanje oziroma izboljšanje strukture tal, na kar lahko vplivamo s pravilno obdelavo. Obdelava presušenih tal slabo vpliva na strukturo, zato se je izogibamo, če ni res nujno potrebno. Okopavanje in druga obdelava tal med rastjo nam pomagajo vzdrževati ustrezno strukturo tal, obenem pa z razbijanjem oziroma zamašitvijo talnih razpok preprečujemo izhlapevanje kapilarne vode iz tal. S tem odstranimo tudi plevel, ki dodatno odvzema vodo iz tal. Za

ohranjanje vlage v tleh si pomagamo tudi z zastirkami, kot so seno in slama, agrotekstilni, folije in podobno.

Trajni nasadi so po pozebi nujno potrebovali dež, da bo lahko razvoj preostalega rodnega nastavka in ustrezna sanacija dreves potekala čim bolj nemoteno.

V naravnem okolju se je zmanjšala požarna ogroženost. Po dežju so ozeleneli tudi gozdovi, predvsem pa so si opomogla mlada drevesa in podrast.

Padavine v zadnjih dneh so botrovale k temu, da je meteorološka vodna bilanca* od 1. januarja zopet pozitivna v osrednjem delu države (Letališče Jožeta Pučnika 8 mm, Ljubljana 22 mm, Kočevje 23 mm, Postojna 59 mm), ravno tako se je presežek vode povečal na severozahodu države. V negativnih vrednostih meteorološka vodna bilanca ostaja na Obali (Portorož -154 mm) ter na vzhodnem, južnem ter zahodnem delu države (Cerklje -111 mm, Murska Sobota -77 mm, Novo mesto -71 mm, Celje -66 mm, Črnomelj -33 mm, Bilje -29 mm, Maribor -27 mm).

Obeti kažejo, da bo v prvem majskem tednu verjetnost padavin majhna, večja verjetnost padavin pa se kaže za drugi teden v maju, tako da ni pričakovati bistvenega poslabšanja trenutnih sušnih razmer.

**Sušne razmere po regijah Slovenije so ocenjene na osnovi percentilne analize kumulativne meteorološke vodne bilance t.j. razlike med referenčno evapotranspiracijo in padavinami za izbrano obdobje (v spomladanskem času obravnavamo 2 obdobja; od 1. januarja in od 1. aprila, ko je meja za nastop vegetacijskega obdobja).*

Napoved meteorološke vodne bilance v vegetacijskem obdobju na reprezentativnih postajah lahko spremljate na spletni strani Agrometeorološka napoved: <http://meteo.arso.gov.si/met/sl/agromet/forecast/>.

Stanje vodotokov

Med 23. in 27. aprilom je imela velika večina rek majhno vodnatost, na približno 10 % vodomernih postajah smo beležili sušno vodnatost rek. Reke v Julijskih Alpah so imele srednjo vodnatost. Od 28. aprila, do 4. maja so se pretoki rek vsaj enkrat povečali, ponekod so reke narasle tudi do trikrat, z vmesnimi upadi. Najprej se je vodnatost rek nekoliko povečala na severovzhodu in severozahodu Slovenije, kasneje po vsej državi.

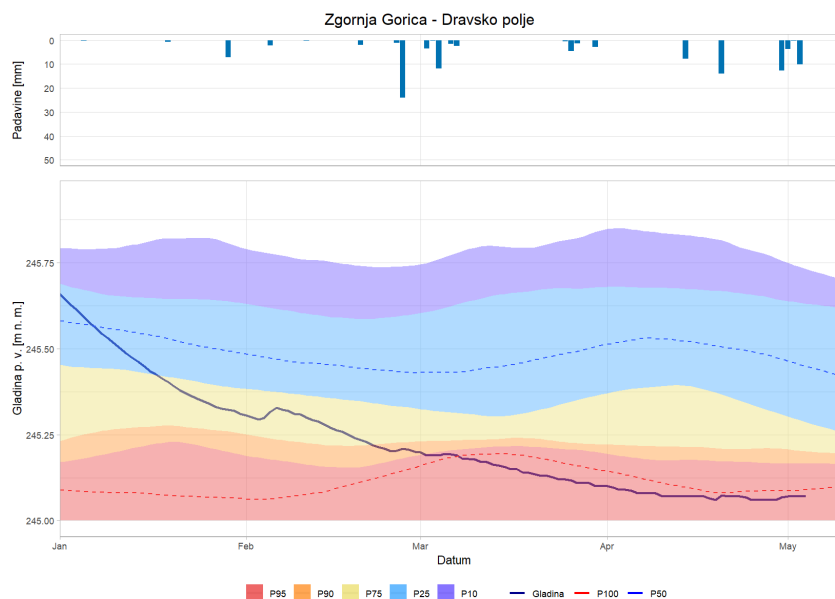
V ponedeljek, 4. maja, beležimo na večini vodomernih postaj majhne pretoke (62 % postaj), le na posameznih vodomernih postajah sušne pretoke rek (pod 5 %). Na približno eni tretjini vodomernih postaj imajo reke srednjo vodnatost. Srednje pretoke imajo predvsem reke na severozahodu Slovenije, Vipava s posameznimi pritoki, Krka, Drava, Mura s posameznimi pritoki ter posamezne reke v osrednji Sloveniji.

Vodnatost rek se povsod po Sloveniji zmanjšuje.

Ob padavinah v torek, 5. maja, se bo upadanje vodnatosti rek nekoliko upočasnilo, zlasti na vzhodu in deloma v osrednji in južni Sloveniji. Posamezni pretoki manjših rek na teh območjih se lahko malo povečajo, kar ne bo vplivalo na vodnatost rek. Nato pa se bo, predvidoma do konca tedna, vodnatost rek počasi zmanjševala.

Stanje podzemnih voda

V prvih dneh maja na večini merilnih mest v prodno peščenih vodonosnikih spremljamo nizke gladine podzemne vode. Padavine v preteklem tednu na območju količinsko najbolj ogroženih vodonosnikov niso bistveno pripomogle k izboljšanju vodnih razmer zaradi izrazite izsušenosti tal in velike potrebe po vodi za rast vegetacije. Trend upadanja podzemne vode na večini merilnih postaj vzhodne Slovenije spremljamo že vse od začetka leta dalje. Ekstremno nizkih gladin v tem času še ne beležimo, vendar pa so le-te mestoma izrazito nižje kot je značilno za ta letni čas (slika spodaj).

Gladine podzemne vode v Zgornji Gorici na zahodnem delu Dravskega polja v primerjavi s percentilnimi vrednostmi dnevni gladin obdobja 1981 – 2010 zglajenimi s 30 dnevni drsečim povprečjem

Zelo nizko količinsko stanje podzemne vode v tem času spremljamo na celotnem območju spodnje Savinjske doline, na zahodu Dravskega polja in na jugu doline Kamniške Bistrice. Plitvejši vaški vodnjaki se sušijo. Nekoliko ugodnejše, vendar še vedno nizko vodno stanje beležimo na obsežnem območju vodonosnikov Kranjskega, Sorškega in Ljubljanskega polja, na vzhodnem in osrednjem delu Dravskega polja, na območju vodonosnika Šentjernejskega polja ter v delih prodno peščenih vodonosnikov v Pomurju.

Običajne vodne razmere v tem času spremljamo v kraških vodonosnikih ter v medzrnskih vodonosnikih Vipavsko Soške doline, v vodonosnikih na severozahodu Ljubljanske kotline (Radovljica, Bled, Naklo) in v delih vodonosnikov Murske kotline ob reki Muri. Ugodnejše količinsko stanje podzemne vode je v tem času mestoma posledica napajanja iz padavin v preteklem tednu, mestoma pa taljenja snega v visokogorju.

Vremenski obeti – razvoj vremena od 5. do 12. maja

Do sobote bo nad srednjo Evropo vztrajalo območje visokega zračnega tlaka, v višinah bomo pod vplivom severozahodnih vetrov. V nedeljo se bo veter v višinah obrnil na jugozahodno smer in se krepil. K nam bo začel pritekati vlažen zrak.

V torek, 5. maja, bo pretežno oblačno, ponekod v notranjosti Slovenije bo občasno rahlo deževalo, količina padavin pa bo majhna (do 2 mm ponekod na severovzhodu). Od srede do sobote bo dokaj sončno in postopno toplejše vreme. V nedeljo bo ponekod na zahodu že deževalo, v ponedeljek pa se bo dež okrepil in razširil na vso Slovenijo. Tudi v torek, 12. maja, bo občasno še deževalo, predvidoma pa se bo tudi precej ohladilo. Po podatkih od 4. maja bi bila lahko količina padavin od 25 do 50 mm, več na zahodu.